

Nederlands
Genootschap
van Burgemeesters

Regioburgemeesters

Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid uit de
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Datum
16 oktober 2020

Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Onderwerp

AO 29 oktober 2020 georganiseerde criminaliteit/ ondermijning

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid,

Op 29 oktober aanstaande spreekt u met de minister van Justitie en Veiligheid en met de minister voor Rechtsbescherming over de aanpak van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Dit kabinet vindt de aanpak van ondermijnende criminaliteit urgent. Wij delen deze urgentie, omdat wij ons net als uw Kamer grote zorgen maken om de omvang, de groei en de meedogenloosheid van de georganiseerde criminaliteit in Nederland. Dit vraagt om een voortvarende en effectieve aanpak. In dit kader brengen wij graag een aantal punten onder uw aandacht ten behoeve van het Algemeen Overleg.

Intussen is recentelijk vanuit het Strategisch Beraad Ondermijning het manifest 'Een pact voor de Rechtsstaat' verschenen. In dit manifest geeft men perspectief om in tien jaar tijd de Nederlandse rol in de Europese en wereldmarkt van illegale drugs te reduceren. Een aantal van de in dat manifest geschetste oplossingsrichtingen, brengen ook wij in deze brief onder uw aandacht. Deze punten gaan over het belang van preventie, repressie, wetgeving, integriteit en structurele financiering. Vanuit de lokale aanpak zijn dit bestanddelen die zeer belangrijk zijn voor een effectieve aanpak.

Brede aanpak van ondermijning

De aanpak van ondermijnende criminaliteit vraagt om een lange adem. In de regio's is hier de afgelopen jaren door middel van de RIEC-samenwerking op ingezet. Dit heeft geleid tot toegenomen inzicht in de problematiek en succesvolle resultaten op lokaal en regionaal

niveau. Deze integrale regionale aanpak heeft een impuls gekregen door de versterkingsgelden.

Wij realiseren ons dat impact van de Coronacrisis groot is, zowel maatschappelijk als financieel. De gevolgen van ondermijning voor de rechtsstaat en democratie zijn echter zo groot dat extra aandacht en structurele financiering voor de regionale aanpak noodzakelijk is, zodat de ingezette ontwikkelingen in de regio's behouden blijven. In het recent verschenen 'Pact voor de Rechtsstaat' wordt dit ook benadrukt. Er zal zowel structureel geïnvesteerd moeten worden in de kwaliteit en de kwantiteit van de RIEC-bureaus als in de gezamenlijke aanpak door de partners tegen ondermijning.

Naast de regionale en lokale aanpak is ook preventie van belang

Om te voorkómen dat kinderen en jongeren het criminele pad op gaan, is het van groot belang om de voedingsbodem aan te pakken. Dit betekent, in navolging van de recente essays van prof. dr. Hans Boutellier, een integrale (lokale) wijkaanpak waarbij naar alle aspecten van de sociale leefomgeving wordt gekeken. Zoals zorgbehoefte, onderwijs, huisvesting, opvoeding en economische vooruitzichten. Dit laatste is met de coronacrisis alleen maar urgenter geworden.

In de zomer van dit jaar hebben diverse burgemeesters in het manifest 'kwetsbare wijken' ook aandacht gevraagd voor de effecten van de coronacrisis op de meest kwetsbare gebieden in ons land. Vaak zien wij een stapeling van problemen bij gezinnen die in deze gebieden wonen. Een voedingsbodem waar criminaliteit als een virus om zich heen grijpt. Er moet snel en adequaat worden doorgepakt om te voorkomen dat er in delen van ons land een verloren generatie opgroeit.

De wijkaanpak in de gemeenten met kwetsbare gebieden vraagt eveneens een lange adem en daarom ook structurele financiering. Met de incidentele middelen die een aantal gemeenten nu ontvangt wordt een start gemaakt met een intensievere preventieve aanpak. Maar willen wij daadwerkelijk voorkomen dat de 'kleine boefjes' van nu de 'grote jongens' in de toekomst worden is een continue aanpak nodig die is gebaseerd op kennisdeling (vanuit alle leefgebieden) die dicht op de huid van gezinnen zit, waarbij perspectief wordt geboden en waarbij niet 'losgelaten wordt'. Hier zijn structurele middelen voor nodig evenals voor de eerdere genoemde aanpak in regioverband.

Daarnaast vragen wij uw aandacht voor de mogelijkheden van het instellen van een afpakfonds, waarin afgepakt crimineel vermogen ten goede komt aan de ondermijningsaanpak en om dit terug te geven aan de maatschappij. Zo maken we meer zichtbaar dat criminaliteit niet mag lonen.

Repressie

Een harde, rechtvaardige aanpak is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat Nederland niet meer het drugsknooppunt van de wereld is waar miljardenbedragen in om gaan. Ook moeten we voorkomen dat we als land in het nieuws komen met criminele martelkamers en liquidaties op klaarlichte dag. Naast preventie is daarom repressie ook van groot belang, dit kan je niet los zien van elkaar. Denk aan het versterken van de strafrechtketen, het aanpakken van de capaciteitsproblemen bij OM en politie, een keten met korte doorlooptijden die goed op elkaar is ingespeeld, zowel bestuurs- als strafrechtelijk, waarbij

internationaal en nationaal intensief wordt samengewerkt en het strafrecht lokaal is ingebed. Ook deze punten zijn terug te vinden in het Pact van de Rechtsstaat.

De oprichting van het Multidisciplinair Interventieteam (MIT) is volop in gang. Voor ons blijft van belang hoe het MIT zich met het lokaal bestuur zal gaan verbinden. Omdat de ondermijnende criminaliteit lokaal tot uiting komt en alleen een gecombineerde inzet van strafrecht, fiscaal recht én bestuursrecht tot een optimaal effect leiden, is de verbinding met het bestuur van groot belang. Daarnaast is aansluiting van het MIT op de RIEC's en het LIEC essentieel. Het is wenselijk dat de aanpak elkaar versterkt. Eerder is door ons aangegeven dat de ontwikkeling van het MIT niet ten koste mag gaan van de inzetbaarheid van de politie op lokaal niveau, dit gezien de krapte die ervaren wordt in de eenheden en de specialismen (financiële recherche en cyber).

Wetgeving

Informatiedeling is essentieel bij de aanpak van criminaliteit. In het besef dat wetgevingstrajecten een lange doorlooptijd kennen, ervaren lokale besturen dagelijks in hun werk de juridische knelpunten die eerder in de Proeve van Wetgeving zijn geadresseerd. Voortgang realiseren op de ondermijningswetgevingsagenda is urgent, aangezien het een randvoorwaarde is voor een effectieve aanpak van ondermijning.

Zo hebben wij eerder aandacht gevraagd voor de informatie-uitwisseling binnen het gemeentelijke niveau bij de aanpak van ondermijning. Zowel aan de preventieve als de repressieve kant. Te vaak kan informatie niet gedeeld, gekoppeld en/of geanalyseerd worden door privacyoverwegingen. Dit werkt belemmerend en frustrerend bij de aanpak van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Wij vragen van het Rijk adequate wetgeving voor het uitwisselen van relevante informatie binnen de gemeente, tussen overheden met semipublieke partners, zoals woningbouwcorporaties, en private partijen. Een goed voorbeeld hiervan is het wetsvoorstel Plan van aanpak witwassen. In G4-verband is een consultatiereactie gegeven op dit wetsvoorstel. Gemeenten willen hun rol pakken als poortwachters als het gaat om de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. Echter, de gemeente is geen partner aan tafel bij de partijen genoemd in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Dit omdat informatiedeling met deze instellingen niet mogelijk is. Er valt een wereld te winnen wanneer gemeenten informatie zouden mogen delen en zouden mogen ontvangen met onder andere banken en FIU. Dit maakt ons bestuurlijk instrumentarium slagvaardiger.

Graag vragen wij ook uw aandacht voor de aanpassing van de Gemeentewet (artikel 174a): 'woningssluiting bij verstoring openbare orde door ernstig geweld (bijvoorbeeld beschieting) of door wapens'. Aanpassing van deze wet is van groot belang voor alle gemeenten in de aanpak van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit, juist nu beschietingen op woningen een toename laat zien. De consultatieronde is inmiddels afgerond, maar de voortgang wordt belemmerd als gevolg van de coronacrisis.

De behandeling van de Wet gegevensverwerking samenwerkingsverbanden is nu eind dit jaar voorzien. Wij willen graag het belang van behandeling van dit voorstel benadrukken. Eerder hebben wij in onze brief van 31 maart jl. een uitgebreide reactie gegeven op dit wetsvoorstel, waarin wij ook tot een aantal aanpassingen oproepen om de uitvoerbaarheid te vergroten. Doel van dit wetsvoorstel moet ons inziens zijn om enerzijds informatie-

uitwisseling tussen partners goed juridisch te borgen en anderzijds ook om informatie-uitwisseling eenvoudiger te maken en om in het kader van informatiedeling meer mogelijk te maken dan nu kan. Deze laatste twee facetten komen onvoldoende tot uiting in dit wetsvoorstel.

Weerbaarheid en integriteit volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren

De afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor de integriteit en (bestuurlijke) weerbaarheid van de overheid. Helaas moeten wij constateren dat drugscriminelen ook in de bovenwereld uit kunnen groeien tot investeerders en daarmee het hele criminele netwerk in stand houden.

Met de enorme (economische) kracht (en macht) van criminelen komt druk te staan op de gehele uitvoerende overheid en dus ook op het lokaal bestuur. Soms door verleiding, soms door intimidatie.

Onze democratische rechtsstaat is een groot goed en vergt voortdurend onderhoud. Democratie en bestuur is mensenwerk en we moeten zuinig zijn op iedereen die hier dagelijks invulling aan geeft. Burgers moeten vrij hun democratische rechten kunnen uitoefenen. Politieke ambtsdragers én ambtenaren moeten veilig hun werk kunnen doen. Volgens de Monitor Integriteit en Veiligheid 2020 is dat niet altijd het geval. Dit onderstreept het belang van bewustwordingstrainingen. Daarnaast houden wij nadrukkelijk een pleidooi om de screening zwaarder te maken voor onder meer bestuurders, medewerkers van de RIEC's en gemeentelijke ambtenaren die werken met vertrouwelijke (veiligheids)informatie. De ingediende wijziging van de Wet Justitiële en strafvorderlijke gegevens, die tot doel heeft om te bewerkstelligen dat ook relevante politiegegevens een zelfstandige weigeringsgrond kunnen vormen voor de afgifte van een Verklaring Omtrent het Gedrag, helpt hierbij. We verzoeken u dit wetsvoorstel snel te behandelen.

Rond de uitvoering van bovengenoemde wet vragen wij wel verder om aandacht te hebben voor de praktische kant van de uitvoering. Zowel in de vorm van een duidelijke en werkbare regeling rond welke functies gescreend kunnen worden maar ook om een adequate bemensing van Dienst Justis en de politie, om de screening daadwerkelijk uit te kunnen voeren.

Graag zijn wij bereid om bovenstaande punten nader toe te lichten ten behoeve van het AO.

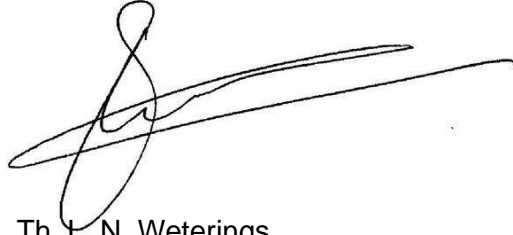
Hoogachtend,

Namens de regioburgemeesters,

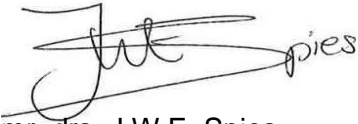
Ing. A. Aboutaleb
Voorzitter regioburgemeesters

Namens de commissie Bestuur en Veiligheid VNG,

drs. Th. L. N. Weterings
Voorzitter commissie Bestuur en Veiligheid VNG

Namens het Nederlands Genootschap van Burgemeesters,

mr. drs. J.W.E. Spies
Voorzitter Nederlands Genootschap van Burgemeesters